

I Spojite odgovarajuće pojmove i definicije:

a) Proizvođačev višak	c) Komplementarni proizvodi
b) Ponuda	d) Ravnotežna cena
e) Normalna dobra	f) Tražnja
g) Robe supstituti	h) Finalna tražnja

1. Dobra za koja, uz ostale nepromenjene uslove, porast dohotka dovodi do porasta tražnje.
2. Određena količina i vrsta materijalnih dobara i usluga koju su kupci spremni da kupe po odgovarajućoj ceni.
3. Dobra koja zadovoljavaju istu čovekovu potrebu, iako se razlikuju po svojim svojstvima.
4. Cena koja izjednačava traženu i ponuđenu količinu dobara.
5. Zbir lične potrošnje, zajedničke potrošnje, investicija i izvoza.
6. Dobra koja se ne mogu trošiti nezavisno jedna bez druge.
7. Određena količina i vrsta materijalnih dobara i usluga koju su prodavci spremni da prodaju po odgovarajućoj ceni.
8. Korist koja pripada proizvođaču dobara i koja se meri kao razlika između dobijene cene i troškova proizvodnje.

II Dopunite.

1. Prvi koji je detaljno razradio pojam elastičnosti tražnje je ekonomista _____ .
2. Tražnja i ponuda se mogu izražavati u _____ i _____ pokazateljima.
3. Cenovna elastičnost tražnje može biti: _____ i _____ .
4. Obim i struktura tražnje zavise od: _____ , _____ i _____ .
5. Zbir svih individualnih ponuda je _____ .
6. Porast tražnje dovodi do pomeranja krive _____ a porast ponude pomera krivu _____ .
7. Prema Kurnou opšti zakon tražnje se izražava formulom _____ .
8. Kada je koeficijent elastičnosti ponude = beskonačno, onda je ponuda _____ , kriva ponude je _____ .
9. Kada je koeficijent elastičnosti tražnje = 0, onda je tražnja _____ , kriva tražnje je _____ .

10. Kada je koeficijent elastičnosti ponude > 1 , onda je ponuda _____.
11. Ukoliko je koeficijent dohodne elastičnosti tražnje negativan reč je o _____ dobru, ukoliko je pozitivan onda je reč o _____ dobru.

III Tačno/netačno.

1. Obim i struktura ponude jednog preduzeća zavise od troškova proizvodnje i tržišne cene proizvoda.
2. Proizvođačev višak za krivu ponude, a potrošačev višak je vezan za krivu tražnje.
3. Kaiš i pantalone su robe supstituti.
4. Ukupna agregatna tražnja se sastoji iz tražnje za sredstvima za proizvodnju i tražnje za finalnim dobrima.
5. Elastična ponuda znači da bilo koja promena cene ne izaziva nikakvu promenu u količini ponuđene robe.
6. Povećanjem cene, smanjuje se ponuda.
7. Koeficijent međuzavisnosti cena treba da pokaže kako i koliko promene u ceni jedne robe utiču na promene cene druge robe.
8. Ako je koeficijent unakrsne elastičnosti tražnje veći od nule to znači da su u pitanju komplementarna dobra.
9. U slučaju promene cene nekog dobra menja se i njegova ponuda, što uslovljava da se kriva ponude pomera udesno.

IV Zaokružite tačan odgovor.

1. Ako proizvođač mašina za veš smanji cenu svog proizvoda za 5 %, rezultat će biti povećanje prodaje veš mašina za 4 %. Cenovna elastičnost ovog dobra je:
a) -1.0
b) -0.8
c) -1.25
2. Zamislite ponudu i tražnju za kafom u Londonu. Pretpostavite da cena čaja naglo poraste. Ako je kafa supstitut čaju, šta će se desiti sa cenom (p) i tražnjom za kafom (Q)?
p raste   /   p pada   /   p je nepromenjena
Q raste   /   Q opada   /   Q ostaje ista
3. Ako je tražnja savršeno elastična, elastičnost tražnje je _____, i kriva tražnje je _____.
a) beskončno, horizontalna
b) nula, horizontalna
c) beskonačna, vertikalna
d) nula, vertikalna.

4. Hiks - Alenov zakon glasi:

- a) $d = f(p_1, p_2, p_3, \dots, p_n)$
- b) $d = f(p_1, p_2, p_3, \dots, p_n, D, t)$
- c) $d = f(p_1, p_2, p_3, \dots, p_n, D)$
- d) $d = f(p)$

V Zadatak

Dati su sledeći podaci u tabeli. Izračunajte tržišnu ponudu. Grafički prikažite pojedinačne ponude i tržišnu ponudu.

Cena proizvoda	Ponuda lica X	Ponuda lica Y	Tržišna ponuda
0	0	0	
300	5	4	
600	15	17	
900	23	21	
1200	33	35	

VI Odgovorite na pitanja.

1. Grafički prikažite i objasnite uticaj poreza na blagostanje.
2. Grafički prikažite i objasnite Engelove zakone.
3. Objasnite dohodovnu elastičnost tražnje.
4. Objasnite Veblenov i Gifenov efekat.
5. Grafički prikažite i objasnite potrošačev i proizvođačev višak.
6. Objasnite koeficijent međuzavisnosti cena.
7. Napišite koeficijente i grafički prikažite cenovnu elastičnost tražnje.

VII Za koju od navedenih kategorija (a), (b) i (c) očekujete da tražnja bude elastična ili neelastična?

- a) Mleko, zubarske usluge, hleb;
- b) Čokolada, piletina, putovanja vozom;
- c) Pozorišne predstave, teniski klubovi, filmovi.

Poređajte elastičnosti u svakoj kategoriji. Obrazložite odgovor.

VIII Pročitajte i odgovorite na pitanja

ZABAVNI PARKOVI

Zabavni parkovi spadaju u rizičnije poslove zbog velikih investicija, jake konkurencije i nepredvidivosti britanskog vremena. Mnoge kompanije se bore da opstanu na tržištu koje se nalazi u krizi po oceni mnogih ekonomista. Jedan od izuzetaka je *Chessington's World of Adventures*, deo *Tussauds Group*, vlasnik čuvenog muzeja voštanih figura i zabavnih parkova *Thrope parka i Alton zamka*. Danas ova kompanija dominira na tržištu zabavnih parkova.

Glavne atrakcije *Chessington's World of Adventures* su: vožnja samuraja (*Samurai ride*) i mirna Beanoland vožnja, čija je izgradnja koštala 4,5 miliona £. Ovo su glavne atrakcije za posetioce koji u proseku plaćaju ulaznicu 15 £, a dnevna poseta parku je 15.000 posetilaca.

Ekonomisti procenjuju da mali porodični zabavni parkovi posluju sa gubitkom. »Veliki su troškovi izgradnje zabavnih parkova, tekući troškovi i plate radnika. Bez obzira što imaju veliki broj posetilaca ovi parkovi ostvaruju mali profit ili posluju sa gubitkom«, rekao je *Smion Lake*, ekonomista. Drugi ekonomista je rekao da postoji mala sumnja da se tražnja za posetama parkovima poveća (veći broj poseta) u slučajevima kada zabavni parkovi otvore nove atrakcije. Međutim, mora se napomenuti da je Londonsko oko (*London Eye*) odvušlo posetioce od zabavnih parkova. Isto tako, Diznilend u Parizu, uprkos troškovima i putovanja do njega, ima značajan uticaj u smanjivanju tražnje u britanskim zabavnim parkovima.

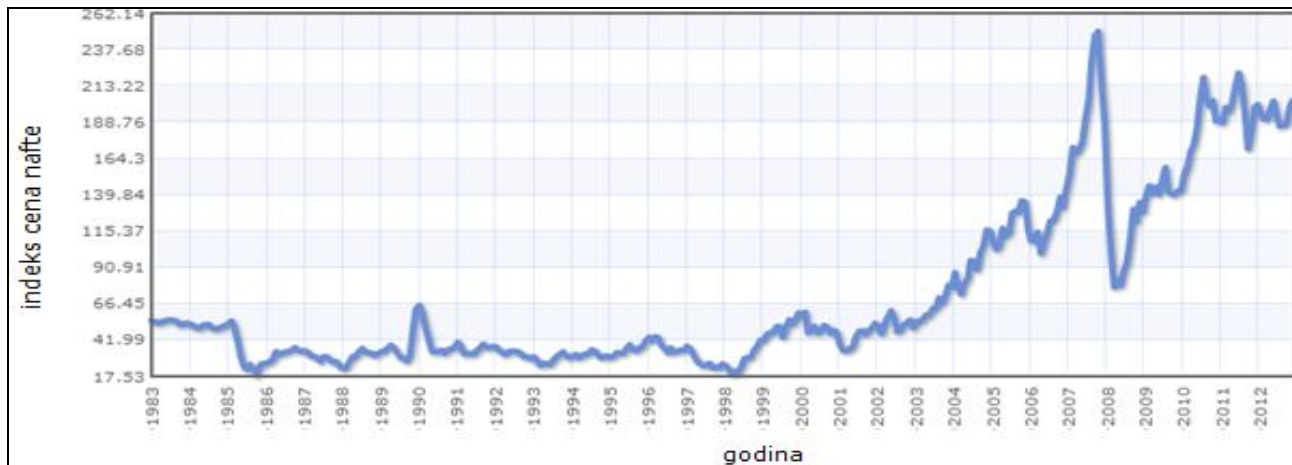
Pitanja:

1. Po Vašem mišljenju i na osnovu teksta, šta će se dogoditi sa tražnjom za posetama zabavnim parkovima:
  - a. ukoliko dođe do povećanja novčanog dohotka porodica?
  - b. ukoliko se otvore nove atrakcije u Britaniji kao što je Londonsko oko?
2. *Chessington's World of Adventures* privuče dnevno prosečno 15.000 posetilaca, koji plaćaju 15 £ ulaznicu. Analitičari kompanije procenili su da je cenovna elastičnost tražnje (-) 0,4.
  - a. Šta znači ova cenovna elastičnost?
  - b. Šta se dešava ukoliko *Chessington's World of Adventures* poveća cenu ulaznice sa 15 £ na 18 £, a cena ulaznice Londonskog oka ostaje ne promenjena?

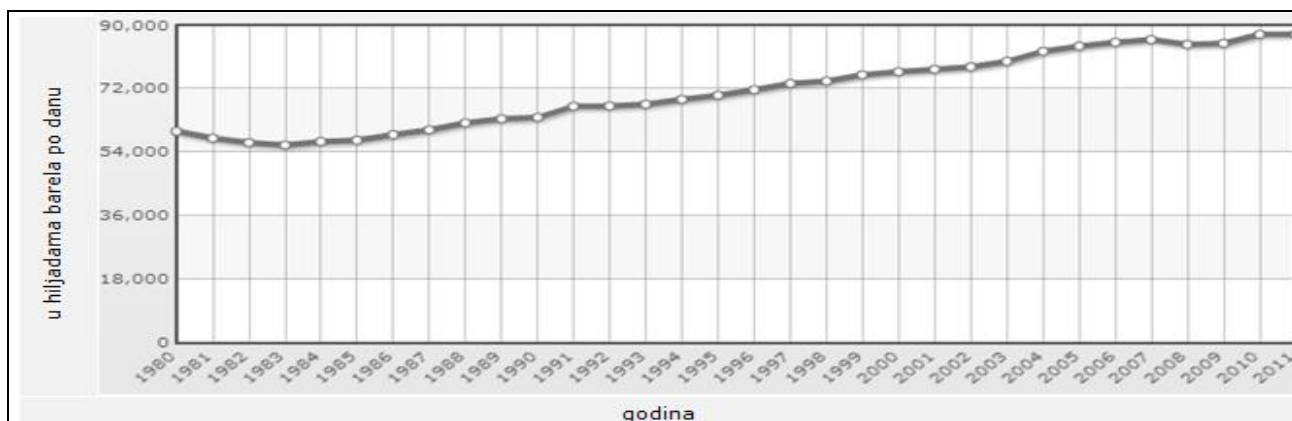
(Objasnite šta se dešava sa tražnjom za zabavnim parkovima *Chessington s World of Adventures*, šta sa tražnjom i cenom Londonskog oka? Pretpostavite da su zabavni park i Londonsko oko supstituti).

Izvor: Economics for AS, 2003, Daily Telegraph, 19 august 2000. (prilagođeno)

IX Na osnovu prikazanih grafikona odgovorite na pitanja.

Slika 1 – Kretanje cene nafte 1983-2012. godine (Izvor: IMF, 2013)

Slika 2 – Svetska potrošnja nafte 1980-2011. godine (Izvor: United States Energy Information Administration, 2013)

Pitanja:

- Šta možete zaključiti na osnovu trenda indeksa cena i potrošnje nafte?
- Na osnovu grafikona donesite zaključak o kakvoj je elastičnosti tražnje reč. Obrazložite odgovor.
- Navedite primere roba koje karakteriše isti vid elastičnosti tražnje.
- Da li savršeno elastična i savršeno neelastična tražnja postoje u praksi. Obrazložite odgovore.